

Motion till riksdagen 2021/22:4755

av **Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2021/22:242 En förstärkt spelreglering

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Spelinspektionen, i samråd med Folkhälsomyndigheten, bör ges i uppdrag att utarbeta en modell för riskklassificering av olika spelformer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett förslag på ett krav på särskild måttfullhet avseende spelreklam och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ökad reglering av restaurangkasinon där krav på lägre insatsgräns, arbete mot penningtvätt och hur restaurangkasinon ska ingå i spelpaus.se bör ingå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur uppsökande arbete kan bedrivas för att intensifiera arbetet med att nå spelberoende och erbjuda stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2 Riskklassificering

Spelberoende drabbar såväl den spelberoende själv som hens familj och omgivning och är redan nu ett stort problem men skulle riskera att växa än mer i omfattning om privata vinstdrivande spelbolag tilläts agera helt fritt. Deras drivkraft ligger i att maximera sin egen vinst genom att sälja sin produkt till så många som möjligt. Det är ingen bra mekanism för att främja ett ansvarsfullt spelande, ett högt konsumentskydd och en hög säkerhet.

Enligt Folkhälsomyndigheten har omkring 340 000 personer i Sverige (4,2 procent) någon grad av spelproblem. Ungefär 100 000 personer (1,3 procent av befolkningen) har ett problemspelande varav 45 000 personer har så allvarliga spelproblem att det kan röra sig om ett beroende. Ungefär 165 000 personer lever tillsammans med någon som

har ett problemspelande. Av dem är 68 000 barn. Spelandet är därför ett folkhälsoproblem som måste tas på allvar och hanteras politiskt.

En riskklassificering av de olika spelformerna skulle ge konsumenter en tydlig varning om vilka spel som är riskablare än andra. Det är viktigt att den som vill spela om pengar kan göra ett medvetet val. Till exempel pekar forskarna ut riskfaktorer såsom när det är mycket kort tid mellan insats/köp och resultat i ett spel och därför utgör nätkasinon en större risk än månadslotterier.

Ett system med riskklassificering skulle möjliggöra en differentiering vid framtagande av föreskrifter om spelansvarsåtgärder och marknadsföringsbegränsningar. Ett sådant system har potential att hjälpa i arbetet mot spelberoende och underlätta i lagstiftningsarbete då man kunde rikta olika insatser till olika riskklasser. Klassificeringen skulle öka transparensen och fungera som ett kunskapsunderlag för framtida regleringar på spelområdet.

Regeringen menar att även om vissa spelformer är mer riskfyllda än andra så är det problematiskt att göra en riskklassificering på förhand eftersom spelformer och distributionskanaler förändras över tid. Detta håller vi med om och vill inte i lagtext peka ut vissa spel. Det är en utmaning men inte en omöjlighet att utveckla en hållbar lösning. Vänsterpartiet menar att ett sådant system måste uppdateras kontinuerligt i och med att ny forskning kommer och nya spelformer slår igenom. Det finns internationella exempel på riskklassificeringar som har varit användbara, t.ex. Gamgard. Vänsterpartiet vill därför se att en riskklassificering tas fram.

Spelinspektionen, i samråd med Folkhälsomyndigheten, bör ges i uppdrag att utarbeta en modell för riskklassificering av olika spelformer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 Spelreklam

Folkhälsomyndigheten fastslår att spelreklam troligen inte är en huvudorsak till spelproblem men att dess påverkan inte är försumbar. Spelreklam riskerar att normalisera spelande och vissa grupper är mer utsatta än andra. Den som har andra riskfaktorer som psykisk ohälsa eller andra missbruk riskerar i högre utsträckning att få problem med sitt spelande och den som redan har ett problematiskt spelande reagerar mer negativt på spelreklam än andra. Spelreklamen innebär därför en risk för redan mycket utsatta grupper. Reklam från nätkasinon har varit mycket omfattande på senare tid, samtidigt som spelproblemen relaterade till just denna spelform har ökat kraftigt. Här kan det alltså finnas ett samband – reklamen kan ha bidragit till att koncentrera spelproblemen till den här särskilt riskfyllda spelformen.

Enligt den nuvarande spellagen ska måttfullhet iakttas vid marknadsföring av spel till konsumenter. Marknadsföringen får inte riktas särskilt till personer under 18 år. Marknadsföring får inte heller riktas direkt till en spelare som har stängt av sig från spel. Kommersiella meddelanden om spel ska innehålla tydlig information om lägsta ålder för att få spela. Otillbörlig marknadsföring kan leda till att en näringsidkare förbjuds att använda marknadsföringen enligt marknadsföringslagen.

Regeringen föreslår i propositionen att kravet om måttfullhet inte bör förändras men att en helhetsbedömning generellt bör göras. Man menar att ett krav på särskild måttfullhet skulle innebära att högre krav ställs på marknadsföringens utformning och att

utrymmet för vissa former av marknadsföring minskar. Det instämmer vi i och det är viktigt att en förändring tar hänsyn till konsumentskyddet i första hand och inte till reklamintäkter hos mediebolag.

Vid all marknadsföring av alkoholdryck ska särskild måttfullhet iakttas. Särskild måttfullhet innebär bl.a. att marknadsföring inte får vara uppsökande, påträngande eller uppmana till bruk av alkohol. Vänsterpartiet föreslår en liknande reglering av spelreklam. Måttfullhetskravet i den nuvarande lagstiftningen tar bara sikte på själva utformningen av reklamen och vad reklamen får eller inte får säga. Vänsterpartiet menar att det därför är nödvändigt att kräva särskild måttfullhet som också ser över utbredningen av spelreklam. I dag kan barn mötas av spelreklam på stan, vid busshållplatsen på väg till skolan och i halvleksreklamen på den tv-sända matchen. Det normaliserar spel om pengar och sänker trösklarna för ungdomar att testa.

På sikt vill Vänsterpartiet se ett förbud mot spelreklam men då detta antagligen kommer att kräva grundlagsändringar och påverka många aktörer är det viktigt att frågan utreds ordentligt och det behövs mer forskning innan ett sådant förbud kan bli aktuellt.

Vänsterpartiet delar dock regeringens oro om de allmännyttiga lotterierna och vill därför se att det tas särskild hänsyn till dessa i utformningen av ett särskilt måttfullhetskrav. De allmännyttiga lotterierna är en viktig inkomstkälla till Sveriges civila samhälle och bidrar i sig inte till spelberoende.

Regeringen ska återkomma med ett förslag på ett krav på särskild måttfullhet avseende spelreklam. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Restaurangkasinon

Det finns en möjlighet i lagen för krogar och restauranger att bedriva en mindre kasinoverksamhet i samband med sin resterande verksamhet, s.k. restaurangkasinon. Det innebär att restaurangen har ett black jack-bord eller en roulett med möjlighet till spel om pengar. Dessa inrättningar har tidigare varit små och haft låga insatsgränser så de har inte ansetts innebära en risk för konsumenterna i likhet med stora kasinon eller annat spel och har därför åtnjutit en del undantag i lagen. Problemet är att med den nya spelagstiftningen höjdes de insatsgränserna och möjliggjorde för restaurangkasinobolagen att göra större vinster på verksamheten. Det gör att verksamheten sedan några år tillbaka växer. Det spelas om högre summor och vinsterna för näringsidkaren blir större.

Vänsterpartiet menar att det behöver göras en översyn av restaurangkasinon och villkoren för desamma. Det är ett stort problem att de med spelproblematik som använder sig av spelpaus.se för att stänga av sig själva från spelande fortfarande kan gå ner till sin närmsta kvarterskrog för att spela utan kontroll. Spelinspektionen har också undantagit restaurangkasinon från regelverket för att motverka penningtvätt, som andra kasinon omfattas av, vilket har gjort att restaurangkasinon har blivit ett sätt för kriminella att dölja transaktioner.

Restaurangkasinona måste regleras i likhet med andra spelformer och bör inte ha egna undantag.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ökad reglering av restaurangkasinon där krav på lägre insatsgräns, arbete mot penningtvätt och hur restaurang-

kasinon ska ingå i spelpaus.se bör ingå. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Intensifiera det uppsökande arbetet

Sedan den 1 januari 2019 kan personer med svenskt personnummer själva anmäla avstängning från allt licensierat spel som kräver registrering enligt spellagen.

Spelpaus.se är Spelinspektionens domän där självavstängningsregistret är tillgängligt för allmänheten. När en person vill spela hos ett licensierat bolag och registrerar sig som ny spelare eller loggar in i spelsystemet måste spelbolaget kontrollera mot spelpaus.se om en person har stängt av sig från spel. Marknadsföring får inte riktas direkt till en spelare som har stängt av sig från spel. Bestämmelsen infördes eftersom det är angeläget att skydda enskilda personer med spelproblem från direktreklam. Över 70 000 personer har för tillfället stängt av sig genom det nationella avstängningsregistret spelpaus.se.

I dagsläget finns det ingen instans som i uppsökande syfte kontaktar de personer som har anmält sig i registret för att erbjuda dem stöd och hjälp. Följden för dem som har ett spelberoende och som har anmält sig i registret i ett försök att själva klara av att sluta blir att de söker sig till olicensierade bolag och därmed ändå fortsätter sitt spelande. Enligt stöddlinjen är det så många som 58 procent som fortsätter att spela på de olagliga sidorna. Här finns en lucka i systemet som borde kunna täppas till genom införandet av en bestämmelse om att, utifrån uppgifterna i registret, kunna erbjuda stöd, behandling och vid behov hjälp från kommunernas skuldrådgivning.

Regeringen bör utreda hur uppsökande arbete kan bedrivas för att intensifiera arbetet med att nå spelberoende och erbjuda stöd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Övrigt

Det finns resonemang i propositionen rörande åldersgränsen för spel på värdeautomater. Denna spelform är en av de mest riskfyllda och det är av den anledningen endast Svenska spel som får anordna den formen av spelande. Vänsterpartiet är tveksamma till att staten ska tillhandahålla denna spelform och funderar på om den bevekelsegrund som fanns tidigare med oro för olagliga automater fortfarande är relevant. Därför menar vi att det kan finnas anledning att se över hur spel på värdeautomater bör regleras i framtiden. Ska värdeautomaterna även fortsättningsvis ha en så tydlig koppling till serveringstillståndet? Det är olyckligt att spel och alkohol får ett så tydligt samband som idag är fallet.

Vasiliki Tsouplaki (V)

Ida Gabrielsson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Maj Karlsson (V)

Daniel Riazat (V)

Karin Rågsjö (V)